

vann fra fjell til fjord

Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan med
tilhørende tiltaksprogram

Høringsdokument 1a:

Planprogram

for regional vannforvaltningsplan for de
norske delene av Bottenhavets vattendistrikt
2022 – 2027

Planprogram for
regional
vannforvaltningsplan for
de norske delene av
Bottenhavets
vattendistrikt 2022 -
2027

Høringsdokument

Nordland
FYLKESKOMMUNE

Trøndelag
fylkeskommune

HEDMARK
FYLKESKOMMUNE

De norske delene av Bottenhavets vattendistrikt består av arealer i Ångermanälven, Indalsälven og Dalälven delområder. Delområdene tilsvarer de norske vannområdene. Arealene som ligger i Norge finnes i Nordland, Trøndelag og Hedmark fylker.

Trøndelag fylkeskommune fremmer planprogram med vedlegg for de norske delene av Bottenhavet på vegne av de 3 fylkene, og etter avtale.

Trøndelag er Norges nest største fylke i areal, med sine 41.252 kvadratkilometer. Samtidig er fylket landets femte mest folkerike med 458 744 innbyggere¹. Trøndelag fylkeskommune er vannregionmyndighet for vannregion Trøndelag.

Nordland er Norges tredje største fylke i areal, med 38.456 kvadratkilometer. Etter folketall er Nordland det 9. største fylket i landet med 239 611 innbyggere¹.

Hedmark er har et areal på 27.398 kvadratkilometer, og er landets 11. største målt etter folketall med 193 719 innbyggere¹.

¹ SSB: Befolkningsstatistikk, 1. januar 2018

0. Forord

Dette høringsdokumentet presenterer forslag til planprogram (arbeidsprogram og framdriftsplan) for arbeidet med å oppdatere den regionale vannforvaltningsplanen for de norske delene av Bottenhavets vattendistrikt med tilhørende tiltaksprogram. Dokumentet er viktig fordi det foreslår hvordan og når man kan bidra i arbeidet, og dekker dermed både forventninger til myndigheter som har rett og plikt til å delta, og muligheten for andre interessenter til å medvirke med sin kunnskap og sine synspunkter inn i arbeidet. Innspillene vi får i denne høringen er viktige fordi de vil hjelpe oss med å lage gode et godt planprogram for arbeidet fremover.

Alle innspill er viktige!

Vann er viktig for alle mennesker, og delområdene som har avrenning til Bottenhavet fra Norge har mye bra vann. Dette er et fortrinn, men samtidig vet vi at det finnes påvirkninger i disse områdene som følge av menneskelige aktiviteter. Dette skal vi gjøre noe med!

Vannforskriften stiller krav til samarbeid om vannforvaltningen. Alle brukere, myndigheter og påvirkere av vann deltar for i fellesskap å sikre vannmiljøet samtidig som vi opprettholder våre behov for bruk av vannet vårt.

Vannregion Trøndelag fremmer dette dokumentet på vegne av vannregion Trøndelag, Glomma og Nordland som inngår i forvaltningen av de norske delene av Bottenhavet.

På norsk side består Bottenhavets vattendistrikt av til sammen 3 delområder. Delområdene tilsvarer våre vannområder, men kun begrensede deler ligger i Norge. Kildene til delområdene befinner seg derfor i Norge, men avrenningen skjer mot øst og Bottenhavet. Alle delområdene har et antall vannforekomster som enten er overflatevann eller grunnvann. Forekomstene er avgrensede og kan være en innsjø, bekk, elv, kanal, eller et vannmagasin, eller deler av slike. I tillegg kan en vannforekomst bestå av grunnvann.

Høringsinnspill merket «planprogram vannforvaltningsplan Trøndelag 2022 - 2027» sendes postmottak@trondelagfylke.no.

Frist for høringsinnspill: 12. juli 2019

Kontaktinformasjon:

Trøndelag:

Leder for Trøndelag vannregion: Jan Bojer Vindheim, janvin@trondelagfylke.no
Rådgivere for Trøndelag vannregion: Bendik Eithun Halgunset, benhal@trondelagfylke.no
Ingrid Hjorth, inghj@trondelagfylke.no

Nordland:

Leder for Nordland vannregion: Aase Refsnes, aasref@nfk.no
Rådgivere for Nordland vannregion: Håkon Roald, hakroa@nfk.no
Lars Ekker, lare@nfk.no

Hedmark fylkeskommune, Dalälven delområde:

Leder for Glomma vannregion: Johan Edvard Grimstad, johgri1@ostfoldfk.no
Rådgiver i Hedmark fylkeskommune: Arne Magnus Hekne, arne.magnus.hekne@hedmark.org

Forsidefoto:

Børgefjell, riksgrensen ©Bjørn Berg Børresen.

1 Innhold

0. Forord.....	3
1 Innledning.....	5
2 Formålet med planarbeidet	6
3 Om planprogrammet.....	8
4 Framdriftsplan: Oversikt over arbeidet fram mot 2021	9
5 Vattendistriktet– planområdet	10
5.1 Kort beskrivelse av Bottenhavets vattendistrikt.....	10
5.1.1 Ångermanälven.....	11
5.1.2 Indalsälven	11
5.1.3 Dalälven	11
5.2 Endringer av vannregionen siden forrige plan.....	12
5.3 Internasjonale vannregioner.....	12
6 Organisering av arbeidet i Trøndelag vannregion	13
6.1 Forslag til endringer i organiseringen	14
6.1.1 Vannregionutvalg.....	14
6.1.2 Politisk styringsgruppe.....	14
6.1.3 Vannregionmyndighet	14
6.1.4 Regional referansegruppe	14
6.1.5 Arbeidsutvalget.....	15
6.1.6 Vannområdekoordinatorforum	15
6.1.7 Vannområdene	15
7 Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram.....	16
7.1 Virkning for sektormyndigheter.....	16
7.2 Virkning i forhold til andre planer.....	17
8 Deltakelse, medvirkning og informasjon.....	18
8.1 Deltakelse i planleggingen	18
8.2 Medvirkning og informasjon	18
8.3 Plan for deltakelse og medvirkning.....	19
9 Tema og utredninger fram mot oppdatert vannforvaltningsplan.....	21
9.1 Styrke kunnskapsgrunnlaget.....	21
9.2 Oppdatering av miljømål, unntak og tiltak	21
9.3 Kostnadsanslag og nyttebeskrivelse	22
9.4 Klimaendringer, klimatilpasning og flom	22
9.5 Drikkevann og badevann	22
9.6 Øvrige temaer	22
10 Konsekvensutredning: hva vil planen bety?.....	23
10.1 Problemstillinger som skal vurderes.....	23
11 Prioriteringer i arbeidet fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram	24

1 Innledning

Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble utarbeidet i 2015, godkjent i 2016 og gjelder til slutten av 2021. Fram mot utgangen av 2021 skal disse oppdateres og justeres for hele landet. Vi skal nå gjennomgå hvordan det står til med vannet, og justere planene for hvordan vi best tar vare på vannet vårt fremover. Oppdaterte planer og tiltaksprogram skal være gjeldende fra 2022 til 2027. Les mer om vannforvaltningen i Norge [her](#).

Vannforskriften fastslår at det skal utarbeides regionale vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram. Planen utarbeides som en regional plan i henhold til plan- og bygningsloven (pbl § 8.1), og følger de utredningskrav som er fastlagt i pbl § 4.1-2, samt forskrift om konsekvensutredning (KU). Fylkeskommunen (regional planmyndighet) vil være ansvarlig myndighet for plan- og KU-prosessen, og vil samarbeide med berørte offentlige myndigheter og organisasjoner i planprosessen. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak (jf. pbl § 8.3).

Som del av planprosessen gjennomføres to formelle høringer med to dokumenter i hver høring.

På høring fra 12. april til 12. juni 2019:

- Planprogram (dette dokumentet)
- Hovedutfordringer i vannregionen (<http://www.vannportalen.no/vannregioner/trondelag/>)

På høring fra 1. juli til 31. desember 2020:

- Forslag til oppdatert regional vannforvaltningsplan.
- Forslag til oppdatert regionalt tiltaksprogram.

I planprogrammet finner du mer om hvordan prosessen fram mot oppdaterte planer er tenkt å foregå, hvem som er involvert, når, og opplegget for medvirkning. Hensikten er å gi mulighet for tidlig medvirkning, god informasjon og dialog, og forutsigbarhet for alle berørte.

Samtidig med høring av planprogrammet, høres også dokumentet om hovedutfordringer. Dokumentet inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand, påvirkninger, og status for gjennomføring av tiltak, og er derfor et viktig dokument i prosessen fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene og prioriteringene vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid om forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet. Du finner dokumentet om hovedutfordringer her: <http://www.vannportalen.no/vannregioner/trondelag/>.

Med høringen av planprogram og hovedutfordringer er vi nå inne i planarbeidet for andre runde av regionale vannforvaltningsplaner. Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble utarbeidet i 2015, godkjent i 2016 og gjelder til slutten av 2021. Planen og tiltaksprogrammet som nå skal revideres og oppdateres, skal gjelde for årene 2022 til 2027.

De norske delene av Bottenhavets vattendistrikt preges for en stor del av villmarksområder, men påvirkninger av introduserte arter, langtransportert forurensning, vannkraft og skogbruk er registrert flest ganger. Som for resten av arbeidet etter vannforskriften er ressurstilgang en overordnet utfordring, noe som er ekstra viktig i forhold til å lykkes med langsiktig forvaltningsarbeid som krever tid før resultater i vannmiljøet blir målbare.

Gjeldende plandokumenter for planperiodene 2010 – 2015 og 2016 – 2021 finner du her:
<http://www.vannportalen.no/plandokumenter/>

2 Formålet med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannet i vannregionen vår. Vannforskriften forutsetter at det utarbeides og vedtas regionale vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram for å oppfylle miljømålene, og sørge for at det framskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for arbeidet.

Den helhetlige og samordnede vannforvaltningen i Norge bygger på EUs vanndirektiv² som er gjennomført i den norske vannforskriften fra 2007. Hele Europa arbeider etter de samme prinsippene og timeplanen. Dette gjør det enklere å samarbeide om å ta vare på vannet i nedbørfelt som krysser landegrensene, og det gjør at vi kan lære ved å dele erfaringer og gode eksempler mellom landene. Det gir også mulighet for at landene kan sette i gang felles forskning og utvikling. I Norge samarbeider vi med våre nordiske naboland om vannforvaltningen, og deltar i den felles europeiske strategien for gjennomføring av vanndirektivet.

Dokumentet «Gränsvatten Norge och Sverige, Strategi för internationellt samarbete», gir føringer om at det skal utarbeides egen forvaltningsplan med tiltaksprogram for grensevassdragene. Dokumentene vedlegges de svenske forvaltningsplanene på deres høring, samtidig som de sendes på høring og vedtas i Norge på lik linje med de andre forvaltningsplanene. Fastsatt planprogram er å anse som gjeldende planprogram for de norske delene av Bottenhavets vattendistrikt, og miljømålene skal senere settes i samråd med de svenske myndighetene.

Vannforskriften³ er hjemlet i forurensningsloven⁴, plan- og bygningsloven⁵, vannressursloven⁶, og naturmangfoldloven⁷. Arbeidet med de regionale planprosessene etter vannforskriften følger i all hovedsak prinsippene og kravene i plan- og bygningsloven. I tillegg har vannforskriften egne krav som følge av vanndirektivet⁸.

Planlegging etter plan og bygningsloven og vannforskriften handler om hvordan vi skal ta vare på vannmiljøet vårt for oss og våre etterkommere, og hvordan alle brukere og påvirkere kan bidra sammen.

Den regionale vannforvaltningsplanen fastsetter miljømål for alt vann i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. I tillegg inneholder planen oversikt over når miljømålene skal nås. Tiltaksprogrammet inneholder oversikt over forslag til tiltak for å beskytte vannmiljøet og for å nå miljømålene i vannregionen. Miljømål og forslag til tiltak er hovedinnholdet i oppdateringen som nå skal foretas.

Vannforskriften §1:

Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene

Plan- og bygningsloven §1:

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

²[EUs rammedirektiv for vann \(vanndirektivet\) – konsolidert versjon](#)

³[Vannforskriften](#)

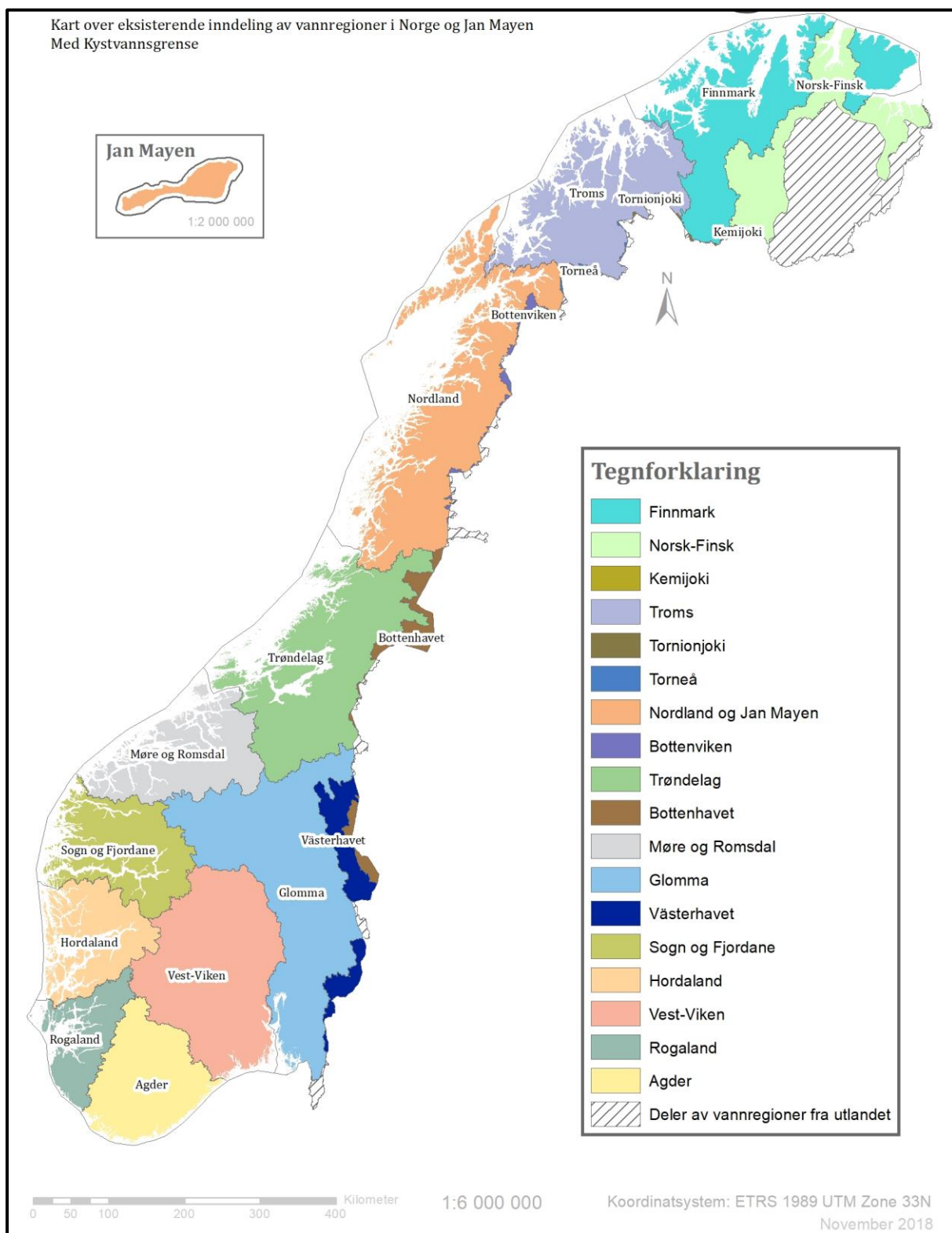
⁴[Lov om vern mot forurensninger og om avfall \(forurensningsloven\)](#)

⁵[Lov om planlegging og byggesaksbehandling](#)

⁶[Lov om vassdrag og grunnvann \(vannressursloven\)](#)

⁷[Lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldloven\)](#)

Kartet under viser inndelingen i vannregioner slik den forelå da gjeldende planer ble utarbeidet og vedtatt.

3 Om planprogrammet

Planprogrammet beskriver planleggingen fram mot revidert og oppdatert vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram. Formålet med dokumentet og høringen er å klargjøre *hva* som skal gjøres *når* og *av hvem*.

Det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning skal ha mulighet til å delta og gi innspill. En god forvaltningsplan og et godt tiltaksprogram er avhengig av at et bredt spekter av interesser og brukere av vann deltar i prosessen fram mot godkjenning av forvaltningsplanen. Vi ønsker at hele bredden av myndigheter, interesser og bransjer skal få mulighet til å delta og ha felles eierskap både til prosessen og til den endelige oppdaterte forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

Høring av planprogrammet er en viktig milepæl i arbeidet fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. Utarbeidelsen og høringen skal sikre at berørte myndigheter og interesser får oversikt over aktuelle problemstillinger, og hvordan forslaget vil berøre egne interesser. Hensikten er å gi mulighet for tidlig medvirkning, god informasjon og dialog, og forutsigbarhet for alle berørte.

Spørsmål vi særlig ønsker svar på i høringen:

- Er det tydelig når og hvordan ulike myndigheter skal delta i planleggingen?
- Har dere forslag til endringer i organiseringen av arbeidet i vannregionen?
- Er det tydelig når og på hvilken måte ulike interessenter kan medvirke i arbeidet fram mot revidert og oppdatert forvaltningsplan og tiltaksprogram?
- Er det tema eller utredninger som mangler i planprogrammet?
- Har dere forslag til forbedringer til planprogrammet?
- Er det mangler i det foreslåtte programmet for utredning av konsekvenser for miljø og samfunn?
- Har du eller din organisasjon/bedrift/myndighet innspill om konkrete tiltak som bør vurderes og utredes og eventuelle prioriteringer i det videre planarbeidet?
- Er det ønskelig med regional planbestemmelse knyttet til vannforvaltningsplanen (pbl § 8-5)?

4 Framdriftsplan: Oversikt over arbeidet fram mot 2021

Det er laget en nasjonal framdriftsplan, for arbeidet på nasjonalt nivå. Dette er den overordnede oversikten basert på vannforskriften:

Viktige milepæler 2019 - 2021														
			2019				2020				2021			
	OPPGAVE	ANSVAR	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
Oppfølging av vannforvaltningsplan 2016 - 2021														
Forberede oppdatert vannforvaltningsplan 2022 - 2027	Utarbeide høringsdokumenter for planprogram og hovedutfordringer	1) Vannregionmyndighetene 2) Arbeidsutvalg 3) Vannområdene												
	Offentlig høring													
	Vedtak av planprogram og hovedutfordringer	1) VRU godkjenner og innstiller 2) Fylkestingene vedtar												
	Utarbeide oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram	1) Vannregionmyndighetene 2) Arbeidsutvalg 3) Vannområdene												
	Offentlig høring													
	Vedtak av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram 2022 - 2027	1) VRU godkjenner og innstiller 2) Fylkestingene vedtar 3) Oversendes Miljødirektoratet 4) Regjeringen godkjenner 5) Sektormyndighetene gjennomfører												

Figur 1: milepæler for planarbeidet 2018 - 2020

I tillegg foregår det en løpende oppdatering av kunnskapsgrunnlaget (overvåking, problemkartlegging, oppdatering av Vann-nett).

Hele Europa arbeider etter tidsfristene som følger av vanddirektivet, og det er derfor viktig at fristene følges opp i vannregionene. I kapittelet "Plan for deltakelse og medvirkning" ser du framdriftsplanen som foreslås for å sikre en god planprosess i vannregion Trøndelag som samtidig følger de nasjonale og europeiske fristene.

5 Vattendistriktet- planområdet

5.1 Kort beskrivelse av Bottenhavets vattendistrikt

Bottenhavets vattendistrikt dekker nær 30% av Sveriges areal, og 46% av landets vannforekomster. Delområdene Ångermanälven, Indalsälven og Dalälven har arealer i Norge⁹. Disse regnes ikke som egne vannområder på norsk side av grensen, men følges opp med et administrativt samarbeid mellom fylkeskommunene, vannområde Namsen og Trøndelag vannregion.

Vattendistriktet er inndelt i 10 *vattenråd*, som er det regionale og lokale forumet der berørte aktører har anledning til å møtes og diskutere fram felles løsninger for vannforvaltningen. *Vattenrådene* åpner for aktiv deltakelse for å kunne påvirke vannforvaltningen, og har rolle som samarbeidsorgan der det finnes en kommunikasjonskanal mellom sektormyndigheter, berørte interessenter og allmennheten. Målsetningen er at *vattenrådene* skal fungere som det naturlige forumet for å diskutere vannforvaltning på nedslagsfeltnivå. Det skal tas grep om vannstrømmen «[...]från källa till hav». Til sammen ligger 4688 kvadratkilometer av Bottenhavets vattendistrikt i Norge.

Ångermanälven ligger lengst nord, mot Børgefjell nasjonalpark, og er på 1523 km². Til sammen 126 vannforekomster finnes på norsk side av grensen, hvorav 6 grunnvannforekomster. Det meste av vannet er i god eller svært god økologisk tilstand, men pga. påvirkning fra gruvedrift, fremmede arter og vannkraftproduksjon finnes det et lite antall vannforekomster som ikke har nådd miljømålet.

Indalsälven har sine kilder i de sørlige områdene av Lierne og Snåsa kommuner, samt et lite areal i Verdal kommune. Til sammen 2038 km² ligger i Norge, med 144 vannforekomster, 4 av disse er grunnvann. Alt vann i vannområdet har god eller svært god økologisk tilstand og når dermed miljømålet. Til gjengjeld mangler det data om alle forekomstene på kjemisk tilstand, så der har vi ikke grunnlag for å fastslå tilstanden sikkert. Det er få påvirkninger i vannområdet, men fremmede arter er registrerte.

Dalälven ligger lengst sør av de 3 vannområdene, sør og sørøst for Femunden. Til sammen 1123 km² ligger i Norge, med totalt 81 vannforekomster hvorav 3 er grunnvann. Miljøtilstanden er i hovedsak god eller svært god, men 8 forekomster har moderat økologisk tilstand. Det er registrert en rekke påvirkninger, men kun tømmerdrift anses å ha stor effekt pga. tømmerfløtning i tidligere tider.

Vannområde	Dalälven	Ångermanälven	Indalsälven
Kommuner der store deler av arealet ligger innenfor vannområdet	Engerdal Trysil	Lierne Røyrvik	Lierne Snåsa
Kommuner der mindre deler av arealet ligger innenfor vannområdet	-	Hattfjelldal	Meråker Tydal Verdal

⁹ I tillegg ligger 3,3 km² av Ljusnan delområde ved grensen mot Sverige i Røros kommune, men det er ingen registrerte vannforekomster på norsk side av grensen.

Type vannforekomst:	Antall vannforekomster	Av disse; Antall SMVF*	Areal/lengde
Elver og bekkefelt	245	6	7795,03km
Grunnvann	13	0	54,57km ²
Innsjøer	95	2	289,84km ²
Antall totalt	353	8	

Tabell 1: vassdragene er delt inn i vannforekomster. Antall vannforekomster er ikke statisk, og kan endres underveis etter hvert som kunnskapen om vannmiljøet endres/forbedres. Kilde: Vann-nett, 18. desember 2018. Tabellen viser fordeling av vannforekomster i norsk del av Bottenhavets vattendistrikt.

5.1.1 Ångermanälven

Ångermanälven er Sveriges tredje mest vannrike elv, med et nedslagsfelt på knapt 32000 km² og en lengde på 490 km. Elva har kildene i Børgefjell nasjonalpark i Norge, og flyter østover gjennom deler av Lappland, nordre Jämtland og Ångermanland. Ångermanälven munner ut i Bottenhavet ved Härnösand. Elva har flere store kraftverk og både i hovedvassdraget og en del sidevassdrag. En rekke fosser er regulerte.

På norsk side preges områdene som drenerer til Ångermanälven av skogs- og fjellarealer. Det foregår omfattende kraftproduksjon der vann fra Ångermanälven på norsk side føres i tunneler over til reguleringen av Namsen og dermed dreneres vestover. I tillegg finnes store nedlagte gruver og deponi for gruveavfall i Røyrvik kommune. Spredt bebyggelse og landbruk utgjør mesteparten av øvrige påvirkninger i vannområdet. Det er også registrert flere fremmede arter på norsk side av grensen. En større del av arealet med avrenning til Sverige ligger i Børgefjell nasjonalpark, og oppnår svært god og god tilstand på vannet.

Det ble i 2018 fremmet forslag til planprogram og reguleringsplan for etablering av Joma industriområde i Røyrvik kommune. Formålet er å tilrettelegge for ny gruvedrift og deponering av avgangsmasser innen nedslagsfeltet til Ångermanälven.

5.1.2 Indalsälven

Indalsälven er en av Sveriges mest vannrike elver, med en lengde på 430 km og et nedslagsfelt på knapt 27000 km². Kildene til elva finnes i Norge i de sørlige områdene av Lierne og Snåsa kommuner, sammen med en liten del av Verdal, Meråker og Tydal kommuner. Vassdraget renner derfra mot Storsjön ved Östersund, som fungerer som et stort magasin for vannet som brukes til kraftproduksjon om vinteren lenger nedstrøms. Elva er med sine sidevassdrag et av de viktigste vassdragene for kraftproduksjon i Sverige, og utpekt som en av tre elver med særskilt stor nasjonal interesse for kraftproduksjonen. Elva munner ut i Bottenhavet nord for Sundsvall.

Tidligere ble Indalsälven brukt til tømmerfløtning, særlig nedstrøms Storsjön, og mange spor etter denne aktiviteten finnes fortsatt. På norsk side av grensen har alt vannet enten god eller svært god økologisk tilstand, noe som henger sammen med at mesteparten av områdene er villmarkspregede og med begrenset menneskelig aktivitet.

5.1.3 Dalälven

Dalälven renner fra traktene øst og sørøst for Femunden i Norge inn i Dalarna og innsjøen Siljan. Elva fortsetter østover, og munner til slutt ut ved Älvkarleby litt sør for Gävle ved Östersjön. Elva er Sveriges 3. lengste, og betydelig utbygd for kraftproduksjon. Rundt 2/3 av tilgjengelig kraft utnyttes i en rekke kraftverk. Total lengde er 542 km, og nedslagsfeltet utgjør knapt 29000 km². Elva og øvrige vassdrag i delområdet var tidligere svært viktige tømmerfløtningsleder, og lange strekninger har blitt rensert og tilpasset denne aktiviteten.

På norsk side av grensen domineres området som inngår i nedslagsfeltet av store fjell- og skogsområder med begrenset menneskelig aktivitet. Områdene nærmest riksgrensen er for en stor del vernet både på norsk og svensk side. Viktige brukerinteresser i vannområdet er rekreasjon, friluftsliv, sportsfiske, turisme og kulturminner.

I vannområdet har bare et fåtall av vannforekomstene på norsk side miljøtilstand dårligere enn god, noe som understreker behovet for å planlegge for å opprettholde den gode situasjonen. Delområdet er inndelt i totalt 81 vannforekomster, hvorav 3 av disse er grunnvannsforekomster. 21 av vannforekomstene er satt i risiko for ikke å nå miljømålet om god økologisk tilstand innen utgangen av 2021, og for disse vannforekomstene må det iverksettes tiltak for å heve eller hindre forringelse av vannkvaliteten.

5.2 Endringer av vannregionen siden forrige plan

Som følge av regionreformen, vil det være behov for justeringer av vannregioner og vannregionmyndigheter i vannforskriften. Eventuelle endringer forventes å tre i kraft samtidig med regionreformen fra 1. januar 2020. Departementet vil ikke gjøre endringer i gjeldende vedlegg I (Vannregioner og vannregionmyndigheter) i den kommende forskriftsendringen, med forventet ikrafttredelse fra 1. januar 2019. Dette innebærer at forberedelsen og høringen av planprogram og hovedutfordringer skal skje etter dagens vannregioninndeling.

De norske delene av Ångermanälven, Indalsälven og Dalälven regnes ikke formelt som egne vannområder, men følges opp med et administrativt samarbeid i Norge. Vannregionmyndigheten i Trøndelag fører prosessene, men Nordland, Hedmark og Trøndelag fylkeskommune følger opp de delene av områdene som ligger innenfor egne grenser. Namsen vannområde følger også opp gjennomføring i de kommunene som har avrenning til Sverige.

5.3 Internasjonale vannregioner

Forvaltningsplanarbeidet i grensekryssende vassdrag skal samordnes med arbeidet på svensk side og forutsetter samarbeid med svenske vattenmyndigheter. Hvert land har ansvar for praktisk arbeid og oppfølging i sin del av de grensekryssende områdene, i tråd med målsetningene som vedtas på hver side av grensen. Prinsippet er at mottakerlandet fastsetter målsetningene, i dialog med myndighetene på motsatt side av grensen. All myndighetsutøvelse stopper likevel ved grensen.

Strategidokumentet for grensevannforekomster har som hovedprinsipp at vannforvaltningen i Norge og Sverige så langt det er mulig skal organiseres etter grensene til avrenningsområdene og ikke riksgrensen. I tillegg legges det vekt på at prinsippene for kartlegging og analyse i landet nedstrøms bør vektlegges når de grensekryssende vannforekomstene skal samordnes i forhold til inndeling, tilstand og risikovurdering.

Oppdatert forvaltningsplan og tiltaksprogram for vannregionen skal ha to deler som skal på høring i begge land:

- En del for vannet innen eget land (til beslutning)
- En del for vannet i nabolandet (til informasjon)

6 Organisering av arbeidet i Trøndelag vannregion

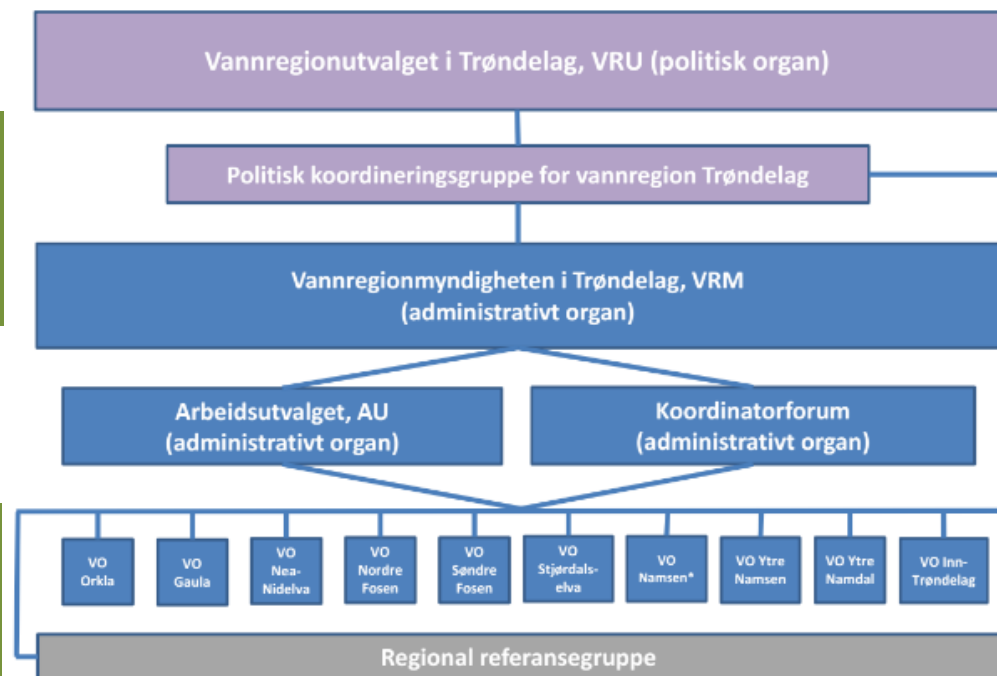
I alle vannregioner er det etablert **vannregionutvalg, VRU**, hvor sektormyndighetene er representert. VRU innstiller planene og grunnlagsdokumentene til fylkestinget for vedtak.

Arbeidet med å revidere og oppdatere forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer i regionene ledes av utpekte fylkeskommuner. Endelig fastsetting av planprogram og vedtak av regional vannforvaltningsplan skal gjøres av alle fylkesting i vannregionen.

Planarbeidet i Trøndelag vannregion er organisert i henhold til føringene i vannforskriften. Arbeidet er en regionalt styrt planprosess, med fylkestinget som øverste planmyndighet. Arbeidet skjer i en vekselvirkning mellom administrativt og politisk nivå, og i henhold til vannforskriftens føringer.

Arbeidsutvalget, AU, møtes regelmessig. Alle sektormyndigheter og kommuner kalles inn. Utvalget har ikke myndighet til å vedta eller godkjenne planene, men er avgjørende for å sikre at alle hensyn ivaretas og kommer inn i planarbeidet.

Vannområdene er nøkkelen for suksess i arbeidet grunnet nærhet til vannet og lokalpolitisk forankring. De dannes av et samarbeid mellom kommunene i nedslagsfeltet, med administrativt tilsatt koordinator. De består i likhet med vannregionen også av et politisk utvalg, **vannområdeutvalget, VOU**. Utvalget fungerer som styringsgruppe for arbeidet i vannområdene. Alle vannområder har VOU, flertallet har i tillegg en tilsatt koordinator.

En **politisk koordineringsgruppe** for vannregion Trøndelag ble opprettet i 2016. Deltakere i gruppa består av lederne for vannregionen og vannområdene, samt representant fra administrasjonen i vannregionmyndigheten. Gruppa skal være bindeledd mellom VRM og VRU, forberede saker og orienteringer før behandling i VRU.

Vannregionmyndigheten er deltelt.

1. fylkestinget som vedtar de regionale planene etter innstilling fra VRU
2. administrasjonen som driver det daglige arbeidet og fremmer forslag for VRU for godkjenning.

Arbeidet består av utvikling og oppfølging av planene, både mot regionale statlige myndigheter og kommunene. I tillegg kommer oppfølging av referansegruppa, som består av et bredt spenn av interessenter i vannregionen med ulike behov og ønsker. Daglig oppfølging og støtte til vannområdekoordinatorene er en sentral oppgave, i tillegg til informasjonsarbeid, arrangementer, seminarer, nettredaksjon og befaringer.

Regional referansegruppe består av stort og smått med interesse for vannforvaltning i Trøndelag. Referansegruppa har kontakt med alle nivåer i organisasjonen. Erfaringsvis fungerer referansegruppa best i vannområdene, og det oppfordres derfor til lokal deltakelse for å ivareta hensyn og ønsker for vannforvaltningen.

Koordinatorforum ble opprettet i 2016, og drives av de vannområdene som har koordinator tilsatt. Formålet er å sikre et møtepunkt for utveksling av erfaringer og planer for oppfølging av planene i vannområdene. Forumet har fungert godt, og avholder hyppige møter.

Ingen myndighetsforhold er endret som følge av vannforskriften, men alle myndigheter har fått en ny oppgave. Denne handler om å alltid forvalte vann med utgangspunkt i miljømålene som fastsettes regionalt.

6.1 Forslag til endringer i organiseringen

Vi ønsker innspill på forslag til sammensetning og mandat, og det foreslåtte organisasjonskartet presentert over. Vi tar også imot innspill til andre forslag til organisering.

6.1.1 Vannregionutvalg

Vannregionutvalget (VRU) er etablert i henhold til vannforskriften og ledes av en politisk representant fra vannregionmyndigheten (VRM). Vannregionutvalget er et samarbeidsforum bestående av politisk representant fra fylkeskommunene og representanter fra fylkesmannsembeter, statlige sektormyndigheter og representanter fra vannområdeutvalgene/kommunene.

Administrative representanter fra vannregionmyndigheten og fylkeskommuner og daglig leder/koordinator i vannområdene kan delta som bisittere i VRU.

Opgavene til vannregionutvalget er gitt i vannforskriften. Vannregionmyndigheten skal i samarbeid med vannregionutvalget utarbeide miljømål, tiltaksprogram og utkast til forvaltningsplan. Vannregionutvalget skal arbeide for at det oppnås enighet om utkast til forvaltningsplan og tiltaksprogram i utvalget.

6.1.2 Politisk styringsgruppe

Politisk koordineringsgruppe består av leder for vannregionen og vannområdeutvalgslederne. Administrative representanter fra VRM og fylkeskommunene kan delta som bisittere i styringsgruppen.

Styringsgruppen kan gjennomføre oppgaver på vegne av VRU og innstiller i saker som skal behandles i VRU. Den følger også opp fremdrift i planprosessen og fungerer som beslutningspunkt før offentlige høringer og ved milepæler i planprosessen.

6.1.3 Vannregionmyndighet

Vannregionmyndigheten (VRM) er todelt, og består av fylkestinget som vedtar de regionale planene etter innstilling fra VRU, samt administrasjonen som driver det daglige arbeidet og fremmer forslag til VRU for godkjenning. Vannregionmyndighetens viktigste oppgave er å:

- Være plan og prosessleder
- Samordne utarbeidelsen av sektorovergrepene forvaltningsplaner
- Følge opp og sikre gode bidrag i planarbeidet fra vannområdene og ulike sektormyndigheter
- Legge til rette for medvirkning og informasjon i planprosessen
- Sørge for at kvalitetskrav og tidsfrister i henhold til vannforskriften overholdes

6.1.4 Regional referansegruppe

Det skal legges til rette for medvirkning fra frivillige organisasjoner, bransjeorganisasjoner og andre interessenter gjennom en regional referansegruppe.

Referansegruppen er en viktig arena for regional og lokal medvirkning. Erfaringsvis fungerer referansegruppene best lokalt i vannområdene. Det må derfor tilrettelegges for god medvirkning og dialog både regionalt og lokalt.

6.1.5 Arbeidsutvalget

Arbeidsutvalget består av administrative representanter fra vannregionmyndigheten og fylkeskommunene, fylkesmenn og sektormyndigheter. Det har vært praktisert åpning for politikere som bisittere.

I denne gruppen drøftes felles utfordringer, oppfølging av gjeldende vannforvaltningsplaner og oppdatering av plandokumentene.

6.1.6 Vannområdekoordinatorforum

Består av vannregionmyndigheten og daglig leder/koordinator i vannområdene i vannregionen. Formålet er å sikre et møtepunkt for utveksling av erfaringer, utarbeiding og oppfølging av planene i vannområdene. Forumet gir innspill og uttalelser i saker til vannregionmyndigheten. Forumet er også viktig for å drøfte felles utfordringer i vannområdene. Andre etater og interessegrupper inviteres inn etter behov og tema.

6.1.7 Vannområdene

Vannområdene er den i særdeleshet viktigste samarbeidsarenaen for kommunenes vannforvaltning, og er i tillegg avgjørende for ivaretagelse av den helhetlige, målstyrte vannforvaltningen på tvers av sektorinteresser. De er også vesentlige for lokal forankring og eierskap. Den lokale kunnskapen og medvirkningen i vannforvaltningsarbeidet sikres gjennom godt organiserte vannområder.

Vannområdene består i likhet med vannregionen av vannområdeutvalg (VOU) som ledes politisk. Utvalget fungerer som styringsgruppe for arbeidet i vannområdene. Vannområdene skal ha tilsatt en daglig leder/koordinator for oppfølging av det daglige arbeidet.

Vannregionmyndigheten vil understreke og framheve at **vannområdene og vannområdekoordinatorene** er av særlig betydning for vannregionens arbeid med gjennomføring av den regionale planen. Vannområdenes suksess avhenger også i stor grad av tilgang på en koordinator.

Arbeidet får en særlig praktisk karakter i vannområdene grunnet nærheten til vannet, lokalkunnskap og lokale beslutninger, samt muligheten for å samordne innsats på nedslagsfelt- og forekomstnivå. Dette siste gjenstår det en del arbeid for å sikre rutinemessig, der også regionale statlige myndigheter bør delta mer aktivt enn de har gjort så langt.

Vannområdene har den unike muligheten til å fungere som samordnende for all innsats rundt miljømålene, og være en innfallsport både for ansvarliggjøring, koordinering, administrasjon, finansiering, gjennomføring og overvåkning, i tett samarbeid med alle berørte aktører.

Oppretting av vannområdeutvalg sikrer eierkommunenes medvirkning og forpliktelse, samt faglig forankring og kontinuitet i arbeidet mot god vannkvalitet. Vannområdeutvalget skal også koordinere det videre tiltaksarbeidet og være en arena for kompetanseinnhenting, erfaringsinnhenting og samhandling.

Videre fordeles ansvaret på vannområdets administrative gruppe, samt ulike faggrupper med fagkompetanse.

7 Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram

I henhold til plan – og bygningsloven (§ 8.2) skal regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. Dette slås også fast i vannforskriften (§ 29). Planen vil dermed kunne gi føringer for annen arealplanlegging og utbygging i regionen

At det foreligger vedtatte og godkjente regionale vannforvaltningsplaner betyr først og fremst at:

- Planene skal legges til grunn for offentlig planlegging og virksomhet i regionen.
- Det som hovedregel ikke skal gis tillatelse til nye inngrep eller ny aktivitet som vil medføre at miljømålet ikke nås eller at tilstanden forringes.
- Foreslåtte tiltak skal følges opp og gjennomføres slik at fastsatte miljømål kan nås innen den fristen som er satt i planen.

Forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet er ikke juridisk bindende i seg selv, men er retningsgivende for sektorenes videre arbeid med å forvalte vannressursene, og for planlegging i regionen.

Vannforskriftens § 13, om forholdet til andre miljøbestemmelser slår fast at hvis det i eller i medhold av annet regelverk er fastsatt strengere krav, utslippsgrenser, utfasingsmål, mål for beskyttelse eller lignende, enn det som følger av denne forskriften, skal den strengeste bestemmelsen legges til grunn.

Det er i henhold til pbl § 8.5 mulig å fastsette regional planbestemmelse knyttet til retningslinjer for arealbruk i en regional plan, som skal ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser. Bestemmelsen kan fastsette at det for et tidsrom av inntil ti år nedlegges forbud mot at det blir iverksatt særskilt angitte bygge- eller anleggstiltak uten samtykke innenfor nærmere avgrensede geografiske områder, eller bestemme at slike tiltak uten slikt samtykke bare kan iverksettes i samsvar med godkjent arealplan etter denne lov. Forslag om dette vil i tilfelle bli presentert i forslag til oppdatert vannforvaltningsplan og sendt på høring som en del av denne.

Arbeidet med vannforskriften vil kunne bidra til å oppfylle andre miljømål, og må sees i sammenheng med miljøkrav både nasjonalt og internasjonalt. Du kan lese mer om nasjonale og internasjonale miljømål [her](#).

7.1 Virkning for sektormyndigheter

Ansvar for oppfølgingen av vannforskriften er lagt til ulike sektormyndigheter. Dette innebærer at forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer skal følges opp sektorvis og med sektorenes eksisterende virkemidler. Sektormyndighetene har ikke bare ansvar for å følge opp miljømål og tiltak, de må også sørge for informasjon og kunnskap som er viktig for arbeidet med oppdatering av planer og tiltaksprogram.

Godkjent regional plan vil inngå i grunnlaget for sektormyndighetenes saksbehandling. I sektormyndighetenes saksbehandling vil det bli foretatt ytterligere avklaringer og konkrete vurderinger av fordeler og ulemper ved de enkelte tiltak før endelig beslutning om tiltaksgjennomføring blir tatt. Her vil det også legges vekt på andre hensyn enn de som er vektlagt i planene. Sektormyndighetene har derfor adgang til å fatte vedtak som ikke er i samsvar med planen.

Dersom det i oppfølgingsarbeidet blir aktuelt å fravike forutsetningen i den godkjente planen, skal vedkommende myndighet sørge for at vannregionmyndigheter er informert. Årsaken til at planen er fraveket må beskrives ved rapportering av tiltaksgjennomføring og ved neste rullering av planen.

Ved hver rullering av regional vannforvaltningsplan skal det gis en begrunnelse for at eventuelle miljømål ikke er nådd, og et sammendrag av og en begrunnelse for at eventuelle tiltak i den tidligere versjonen av forvaltningsplanen ikke er iverksatt. Der det er behov for nye virkemidler må dette synliggjøres.

I alle vannregioner er det etablert vannregionutvalg (VRU) hvor sektormyndighetene er representert. Vannregionutvalgene vil bestå med samme funksjon som tidligere også etter at ny vannforskrift har trådt i kraft.

7.2 Virkning i forhold til andre planer

Det skal være sammenheng i plansystemet. Arbeidet med forvaltningsplanen skal sees i sammenheng med øvrig regional planlegging for å sikre at nødvendige koblinger er på plass og at mulige synergier blir utnyttet.

I kommentarutgaven til plan- og bygningsloven er det også understreket at dette ikke bare gjelder for andre planer etter plan- og bygningsloven, men også relevante vedtak etter andre lover, som for eksempel vernevedtak etter naturvernloven og kulturminneloven.

Dette ble også poengtert i Kongelig res. Ved godkjenning av pilot-vannforvaltningsplaner i 2010 at koblingen mellom fylkeskommunens rolle som planmyndighet og regional utviklingsaktør gir grunnlag for økt merverdi i skjæringspunktet mellom vannforvaltning og øvrige utviklingsoppgaver.

Planforslag som er i strid med godkjent regional vannforvaltningsplan, herunder de miljømålene som planen setter, og kravene i vannforskriften § 12 for å tiltale ny aktivitet eller nye inngrep, er grunnlag for vurdering av om innsigelse skal fremmes¹⁰.

Se for øvrig planprogrammet for Nordland, Trøndelag og Glomma vannregion for øvrige regionale planer med relevans for nedslagsfeltet til Bottenhavets vattendistrikt.

¹⁰ [Rundskriv T-2/16 fra Klima- og miljødepartementet](#)

8 Deltakelse, medvirkning og informasjon

Plan og bygningsloven slår fast at:

"Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter" (§ 1.1).

"Alle offentlige organer har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres saksfelt eller deres egne planer og vedtak og skal gi planleggingsmyndighetene informasjon som kan ha betydning for planleggingen" (§ 3-2).

Vannforskriftens § 27 understreker også at:

"Vannregionmyndigheten skal i samarbeid med vannregionutvalget tilrettelegge for at alle interesserte gis anledning til å delta aktivt i gjennomføringen av denne forskriften og særlig ved utarbeidelse, revisjon og oppdatering av forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer".

8.1 Deltakelse i planleggingen

I følge plan- og bygningslovens § 3-2 har alle

"... offentlige organer rett og plikt til å delta i planleggingen når det berører deres saksfelt eller deres egne planer og vedtak og skal gi planleggingsmyndigheten informasjon som kan ha betydning for planleggingen".

De har for eksempel rett til å bli varslet og få planforslag til høring. At de har plikt innebærer at de ikke kan «stille seg utenfor» planleggingen og på den måten unngå å bli forpliktet av de planene som vedtas. Planleggingen skal være en felles arena som alle relevante myndigheter skal delta i. Hvis viktige sektorer stiller seg utenfor, vil mye av verdien av planleggingen kunne falle bort.

I løpet av høsten 2018 og våren 2019 har berørte myndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt ansvar for å delta ved å gjøre data og kunnskap om påvirkninger i egen sektor tilgjengelig i tide, slik at kunnskapsgrunnet for oppdaterte planer blir så godt som mulig når disse skal på høring annet halvår 2020. Sektormyndighetene på alle nivåer må selv kvalitetssikre beskrivelse og bruk av egne tiltak og virkemidler. Sektormyndighetene skal gå gjennom hvor langt de har kommet i tiltaksgjennomføringen, om tiltakene er tilstrekkelige for å nå miljømålene eller om det må gjennomføres andre og eller mer omfattende tiltak. Kunnskapsgrunnet om tilstand, påvirkninger og tiltak skal oppdateres løpende. Sektormyndighetene må også delta i arbeidet som utføres av vannregionutvalg og lokale vannområdeutvalg når relevante tema innen deres ansvarsområde berøres, og for å sikre at ulike sektors påvirkninger og tiltak sees i sammenheng.

8.2 Medvirkning og informasjon

Det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning skal ha mulighet til å medvirke og gi innspill. En god forvaltningsplan og et godt tiltaksprogram er avhengig av at et bredt spekter av interesser og brukere av vann deltar i prosessen fram mot godkjenning av forvaltningsplanen. Medvirkning innebærer mulighet for aktiv deltakelse fra alle.

Medvirkning foregår på ulike arenaer på lokalt og regionalt nivå, blant annet gjennom bruk av etablerte møteplasser som AU og fagseminar. I vannregionen vår kommer vi til å tilrettelegge for deltakelse og medvirkning gjennom møter og oppsøkende virksomhet fram mot vedtak av de oppdaterte vannforvaltningsplanene.

Det er behov for å styrke samarbeidet mellom Norge og Sverige om forvaltning av grenseområdene mot Bottenhavets vattendistrikt. Det må vurderes hvordan inndeling, vanntypefastsettelse, karakterisering, risikovurdering og klassifisering skal ivaretas best mulig. Det blir viktig å sikre enhetlige forvaltningsplaner og tiltaksprogram.

8.3 Plan for deltakelse og medvirkning

Deltakelse fra sektormyndigheter og medvirkning fra allmenheten er viktige suksesskriterier for å sikre at alle sider ved planens betydning blir tilstrekkelig belyst og tatt hensyn til. Deltakelse og medvirkning er mer enn muligheten til å spille inn til dokumenter som er på høring.

Et viktig aspekt ved deltakelse og medvirkning er å delta i utformingen av dokumentene før de går på høring. Dette gjøres gjennom møtevirksomhet, dialog, befaringer og lignende i perioden hvor dokumentene lages. Berørte myndigheter har selv et ansvar for å delta innenfor sine ansvarsområder. Det skal legges til rette for deltakelse og medvirkning gjennom hele perioden fram mot oppdatert forvaltningsplan.

Nr	Aktivitet / beslutning	Vannregion-utvalget	Vannregion-myndigheten	Vannområde-koordinatorene	Kommunene	Fylkesmannen	Regionale statlige etater	Politiske representanter	Referansegruppe
1.	Arbeidsutvalgsmøter (AU)		H & U	U & K	K	K	K		I
2.	Koordinatorforum		K	H & U	I				
3.	Vannområdeutvalg (VOU)		K	H	K			U	I
4.	Politisk styringsgruppe	H	H & U	K	I	I	I	U	
5.	Vannregionutvalg (VRU) med godkjenning av høringsdokumenter	H	H & U	K	K	K	K		I
6.	Vedtak av høringsdokumenter i fylkesutvalget		H & K	I	U & I	U & I	U & I		
7.	Seminar om fysiske inngrep og SMVF (vinter -19).		H & U	K & I	I	K	I		I
8.	Seminar om fremmede arter (vinter -19).		H & U	K & I	I	K	I		I
9.	Seminar om XXX (vår -19). (landbruk, hav, gruveforurensning?)		H & U	K & I	I	K	I		I
10.	Oppstart av rullering av regional plan med miljømål	I	H & U	K	K	K	K	I	I

Bokstavene i matrisen har følgende betydning:

H	Hovedansvarlig
U	Utfører
K	Konsulteres
I	Informeres

- Vannområdeutvalgene, VOU, organiseres av vannområdekoordinatorene, ev. vannregionmyndigheten der koordinator mangler. Som del av rulleringen av den regionale vannforvaltningsplanen avholdes lokale møter.
- Vannregionutvalg, VRU. Berammet til 15. februar 2019 for godkjenning av høringsdokumentene, før oversendelse til fylkesutvalget for vedtak. Dokumentene oversendes også fylkestingene i Nordland, Møre og Romsdal, Hedmark og Oppland.
- Fylkeskommunene får høringsdokumentene til behandling i fylkesutvalgets møte 9. april 2019

9 Tema og utredninger fram mot oppdatert vannforvaltningsplan

I tillegg til at miljømålene fra forvaltningsplanen 2016 – 2021 skal følges opp, og tiltak fra tiltaksprogrammet skal gjennomføres, skal vi nå undersøke hvordan det står til med vannet etter at regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram har fått virke fra 2016. I tillegg skal nødvendige vurderinger som grunnlag for konsekvensutredning gjennomføres (se neste kapittel).

De norske delene av Bottenhavets vattendistrikt preges av villmark og begrenset bosetning, men det er likevel mange interesser knyttet til vann i områdene. Ulike næringsformål, som kraftproduksjon, gruvedrift, skogsdrift, og akvakultur er aktuelle, samtidig som det finnes store natur-, friluft- og rekreasjonsverdier. De viktigste temaene er:

9.1 Styrke kunnskapsgrunnlaget

I kunnskapsgrunnlaget til regionale vannforvaltningsplaner inngår *karakterisering* av elver, innsjøer, grunnvann og kystvann og vurdering av miljøpåvirkning fra menneskelig aktivitet. Hovedformålet med karakteriseringen er å få en oversikt over dagens miljøtilstand, ulike påvirkninger og å identifisere hvilke vannforekomster som ikke kommer til å oppnå miljømålene. Overvåking av miljøtilstanden gir myndighetene kunnskapsgrunnlag til å sette i gang tiltak for å bedre, vedlikeholde, eller forebygge forringelse av miljøverdier.

Trøndelag, Nordland og Glomma vannregion vil framheve at behovet for systematiske kartlegginger av miljøtilstanden i vannforekomstene fremdeles er stort, og at dette er avgjørende for å kunne sette realistiske miljømål i vannforvaltningsplanen. Overvåkingen er langsiktig, og ofte er det behov for målinger over flere år for å kunne se en forandring som skyldes menneskelig aktivitet eller en naturlig variasjon. Målet med overvåkingen er å:

- Sikre at Fylkesmannen i samarbeid med sektormyndighetene, fylkeskommunen og kommunen oppdaterer kunnskapsgrunnlaget løpende.
- Skaffe et godt kunnskapsgrunnlag for tiltak og politiske beslutninger
- Sikre befolkningen rett informasjon om miljøets tilstand i tråd med miljøinformasjonsloven.

Det regionale overvåkingsprogrammet skal oppdateres og revideres. Vannregionmyndigheten har ansvaret for at dette blir gjort, men Fylkesmannen står for det faglige arbeidet i samarbeid med sektormyndighetene. Dette skal gjøres i løpet av 2019.

Kunnskap og data om vannforekomstene er samlet i Vann-Nett: <https://vann-nett.no/portal/>

9.2 Oppdatering av miljømål, unntak og tiltak

Vannforvaltningsplanene ble vedtatt i 2015, og godkjent av departementene i 2016. Oppdateringen som starter nå, skal sikre gjennomgang av miljømålene og vurdering av tiltakene for å fastslå om det er behov for justeringer.

Er vi nærmere å nå miljømålene? Trengs det andre eller flere tiltak for å beskytte, forbedre eller restaurere vannmiljøet? Har det oppstått uforutsette hendelser som har påvirket vannforekomstene? Har vi mer eller ny kunnskap som kommer til nytte i vannforvaltningsarbeidet? Virker tiltakene slik vi hadde tenkt?

Første mulighet til å gi innspill er i høringen av planprogram og hovedutfordringer våren 2019. Neste mulighet er høringen av forslag til oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram høsten 2020. Men også mellom høringene skal interessenter ha tilgang til informasjon, og mulighet til å gi innspill til vannregion- og vannområdeutvalg.

9.3 Kostnadsanslag og nyttebeskrivelse

Kommende planperiode skal alle sektormyndigheter i Trøndelag vannregion bidra med kostnadsanslag og økonomiske vurderinger for tiltak som er foreslått i vannforvaltningsplanen. Dette følger av vannforskriftens §25. Kostnader skal der mulig tallfestes, men som minimum skal et overslag angis. Nyttene ved å tiltak skal beskrives kvalitativt, og begrunnes i gjeldende miljøtilstand.

På denne måten sikrer vi en bedre framstilling av nytte og kostnader. Der nasjonale føringer for vannforvaltningen er gjeldende skal staten ivareta kost-nyttevurderinger.

9.4 Klimaendringer, klimatilpasning og flom

Vi får stadig mer kunnskap om klimaendringer og konsekvensene av disse. På www.klimatilpasning.no står følgende om vannforvaltning:

"I Norge handler klimaendringene mye om endringer i vann. Det er derfor svært viktig at gjennomføringen av arbeidet med vannforvaltning også tar hensyn til at klimaet vårt er i endring.

Mer nedbør (spesielt vinternedbør) vil forsterke avrenning av næringssalter, som igjen vil kunne øke planktonproduksjon. Samtidig kan løst organisk karbon (DOC) også øke med økende nedbør, noe som gir mindre produksjon på grunn av svekket lysinnstråling ned i vannet. Denne økte absorpsjonen av lys bidrar samtidig til økt temperatur i vannet.

I elver og mindre innsjøer vil også endringer i nedbør og lufttemperatur ha betydning for vannføringen og temperaturen i vannet. Summen av disse effektene vil ha betydning for den økologiske tilstanden for ferskvann. I tillegg vil klimaendringene kunne gi økte skader fra overvann, sørpeskred, flomskred, kvikkleireskred og stormflo. I vannforvaltningen er det nødvendig å ta hensyn til disse effektene.

Vurderinger av klimaendringer og klimatilpasning skal inn i alle faser av arbeidet med vannforskriften, både i vurdering av påvirkning, miljømåloppnåelse og i tiltaksarbeidet".

I tillegg skal vannforvaltningsplanene omtale områder med flomrisiko, og tiltak for å begrense denne. I planene som ble godkjent i 2016 ble ikke slike områder synliggjort.

9.5 Drikkevann og badevann

I arbeidet med oppdatering av planene skal drikkevann og badevann prioriteres som viktige tema i vannforvaltningen.

Det følger av vannforskriftens § 16 at det skal etableres en oversikt som viser alle vannforekomster som har status som beskyttet etter sektorlovverk.

Les mer om drikkevann og badevann [her](#).

9.6 Øvrige temaer

Øvrige temaer forklares i vedlegget *hovedutfordringer*.

10 Konsekvensutredning: hva vil planen bety?

Hva vil vannforvaltningsplanen bety for miljø og samfunn? Hvor langt vil vannforvaltningsplanen bringe oss i retning av bedre beskyttelse og forbedring av vannmiljøet? Hva vil planen bety for arealbruk og virksomhet innen viktige sektorer/næringer? For å få oversikt over dette vil vi arbeide fram en konsekvensutredning som del av arbeidet med å lage planen. En konsekvensutredning er et nyttig arbeidsverktøy som bidrar til en ryddig og god planprosess.

Vannforvaltningsplanen er en overordnet plan for hele vannregionen. Konsekvensutredningen skal derfor begrenses til å redegjøre for virkningene planen kan få på et overordnet nivå. Hensikten er å gi informasjon som har betydning når det skal besluttes om vannforvaltningsplanen.

I følge KU-forskriftens § 17 skal konsekvensutredningens innhold og omfang skal tilpasses den aktuelle planen eller tiltaket, og være relevant for de beslutninger som skal tas. Konsekvensutredningen skal også ta utgangspunkt i relevant og tilgjengelig informasjon. § 18 omtaler særlig overordnede planer, og peker på at for regionale planer kan konsekvensutredningen begrenses til å redegjøre for virkningene planen kan få på et overordnet nivå.

Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og Olje- og energidepartementet har laget et veiledningsnotat om KU av vannforvaltningsplanene. Dette kan leses [her](#).

Vannregionmyndigheten vil ta stilling til hvordan konsekvensutredningen kan gjennomføres.

10.1 Problemstillinger som skal vurderes

Den endelige konsekvensutredningen vil inngå i planbeskrivelsen i selve vannforvaltningsplanen når den går på høring høsten 2020. Her vil følgende kort beskrives:

- Den nåværende miljøtilstanden, og hvordan vannmiljøet vil utvikle seg til 2027 hvis planen ikke gjennomføres.
- Kort om vurderingen av alternativene med henholdsvis maksimale og realistiske/balanserte miljøambisjoner.
- Vesentlige virkninger for nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål, naturmangfold, forurensing og økosystemtjenester, med særlig fokus på måloppnåelse for vannmiljøet i 2027.
- Vesentlige virkninger for relevante sektorer/næringer som kommuner, miljøforvaltning, vannkraft, landbruk, akvakultur og transport.
- Vesentlige virkninger for helse, friluftsliv, landskap og kulturminner, samt samisk natur- og kulturgrunnlag der dette er relevant.
- Vesentlige virkninger knyttet til klimaendring, flom og klimatilpasning.
- Sammenhengen med andre nasjonale, regionale og lokale planer.
- Eventuelle virkninger ut over landegrensene skal også beskrives kort.

11 Prioriteringer i arbeidet fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram

Vannforskriften gir oss rammer for helhetlig vannforvaltning i form av miljømålene, tidsfristene, verktøyet og planprosessen. Lovverket vårt gir oss de juridiske virkemidlene for å forbedre og beskyttet vannet vårt. Vi deler derfor tiltakene som skal gjennomføres inn i grunnleggende og supplerende tiltak. Grunnleggende tiltak skal gjennomføres i henhold til lovverket. Supplerende tiltak gjennomføres hvis grunnleggende tiltak ikke er tilstrekkelige for å nå miljømålene. Det vil si at det er målene i vannforskriften som utløser de supplerende tiltakene.

Vannforskriften har som mål å sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene (§ 1). Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand (§ 4). Det betyr at miljøtiltak ikke bare er aktuelle i vannforekomster der tilstanden i dag er dårligere enn god, men også som forebyggende tiltak for å beskytte vannforekomster som har god tilstand i dag men er utsatt for påvirkninger som på sikt kan føre til forringelse.

Vannforskriftens § 13 forklarer forholdet til annet lovverk slik: *Hvis det i eller i medhold av annet regelverk er fastsatt strengere krav, utslippsgrenser, utfasingsmål, mål for beskyttelse eller lignende, enn det som følger av denne forskriften, skal den strengeste bestemmelsen legges til grunn.* Det betyr at selv om tilstanden i en vannforekomst er god eller svært god så skal for eksempel rensekrav i medhold av regelverket gjennomføres. Vannforskriften opphever nemlig ikke annet regelverk, og formålet med vannforskriften og vårt øvrige regelverk er både å forbedre og å beskytte vannet vårt.

Arbeidet må forholde seg til fristene i vannforskriften. For de oppdaterte planene som gjelder for årene 2022-2027, er hovedregelen at miljømål skal nås innen utgangen av 2027 (§ 8). Dersom tekniske årsaker, naturforhold eller tekniske årsaker tilsier det, kan måloppnåelse utsettes til utgangen av 2033 (§ 9). I særlige tilfeller der det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålene, kan det fastsettes mindre strenge miljømål (§ 10). (Selv om unntak i form av tidsutsettelse eller mindre strenge mål brukes, skal alle praktisk gjennomførbare tiltak skal treffes for å forhindre ytterligere forringelse av tilstanden i de aktuelle vannforekomstene, og alle unntak skal revurderes ved hver oppdatering av forvaltningsplan).

Prioritering av tiltak i det videre arbeidet handler derfor primært om fordeling av tiltakene geografisk (hvor begynner vi) og over tid (hvor lang tid bruker vi til alle anlegg tilfredsstillende kravene) og når oppfyller vi miljømålene eller har sørget for beskyttelse. Sektorene har derfor en viktig rolle i å prioritere rekkefølgen av tiltakene og ta stilling til måloppnåelsen og eventuell tidsutsettelse. Dialogen i planarbeidet bidrar til samordning der flere sektorer påvirker. Nedenfor følger viktige huskereglene i det videre arbeidet.

- Prioritering handler om tid og rom og om å ta det viktigste først innenfor den enkelte sektors ansvarsområde, med sikte på en gradvis måloppnåelse i henhold til fristene. Hver sektor må ta sin del av ansvaret, og prioritering handler derfor som hovedregel ikke om å sette tiltak i ulike sektorer opp imot hverandre.
- Grunnleggende tiltak skal som en hovedregel gjennomføres først og ikke «settes opp mot» supplerende tiltak i egen eller andre sektorer
- Tiltak for å oppnå krav i regelverk er derfor en prioritert oppgave for «alle» og skal som hovedregel ikke prioriteres bort
 - Første prioritet bør derfor være vannforekomster hvor tilstanden er moderat eller dårligere og/eller hvor det er viktige brukerinteresser som for eksempel drikkevann, badeplasser, fiskeinteresser eller lignende.

-
- Andre prioritet bør være øvrige vannforekomster som er i god eller svært god tilstand, eller hvor det ikke er viktige brukerinteresser som er påvirket. Der tilstanden er god eller bedre skal også grunnleggende tiltak gjennomføres, men ikke supplerende tiltak med mindre disse er nødvendige for å beskytte vannforekomsten mot forringelse.
 - Vedtatte beskyttelseskrav til f. eks. drikkevannskilder er ikke gjenstand for diskusjon i det videre arbeidet.
 - Hvis grunnleggende tiltak ikke er nok for å oppnå målene må supplerende tiltak utredes og iverksettes. Hvis gapet mellom dagens tilstand og miljømål er stort kan tiltaksgjennomføring innenfor lovverket og av supplerende tiltak med fordel skje samtidig.
 - Sektorene prioriterer og tar stilling til måloppnåelsen og eventuell tidsutsettelse. Dialogen i planarbeidet bidrar til samordning der flere påvirker.

I det videre planarbeidet vil dessuten nasjonale føringer søke å klargjøre det regionale og lokale handlingsrommet.